

U nastojanju da pronade apsolutno izvestan način za saznanje svih stvari koje se mogu saznati Dekart dolazi do intuicije: ona je proizvod zahteva za izvesnošću. Izvođenje zaključaka iz intuitivno saznatih premisa je intuitivno, samo po sebi jasno. Time se vrši prelaz na deduktivni oblik saznanja. Razlika je u tome što ovde postoje koraci iz kojih se izvodi zaključak : pristup je posredan, a ne neposredan kao kod intuicije ali samo zaključivanje je intuitivno. Drugi način saznanja, dedukciju, Dekart formuliše kao "svo nužno zaključivanje koje se izvodi iz svega drugog što je sa izvesnošću saznato." ¹

Dedukcija se javlja zbog toga što "se mnoge stvari sa izvesnošću znaju, mada same nisu očigledne, pod uslovom samo da se iz istinitih i poznatih principa dedukuju postupno i ničim neprekinutim kretanjem misli koja pojedinačnosti očigledno neposredno intuicijom sagledava : ne saznajemo mi drukčije nego tako vezu koja u drugome lancu spaja krajnju alku sa prvom, mada je jedan jedini pogled nesposoban da intuitivno sagleda sve srednje alke, od kojih zavisi ova povezanost, dovoljno je da ih sukcesivno prođemo i da se složimo da se sve pojedinačno od prve do poslednje međusobno povezuju. Ovde, dakle, razlikujemo duhovnu intuciju (*intuitum mentis*) od dedukcije, koja je izvesna time što se u njoj izvesno kretanje ili sukcesija shvata, a u onoj nije tako; a osim toga, i time što dedukciji nije nužna aktuelna očiglednost kao intuiciji, već zajmi na izvestan način svoju izvesnost pretežno od pamćenja. Iz ovoga može se reći, prozilazi to da se stavovi, koji su neposredno zaključci iz prvih principa, saznaju sa raznih stanovišta čas intuicijom, čas dedukcijom; sami prvi principi samo intuicijom; dok naprotiv, daleki zaključci samo dedukcijom."² Međutim, baviti se istraživanjem istine, postaviti to sebi kao cilj nužno zahteva metodu, inače sve što se otkrije, otkriveno je slučajno: zbog toga je važna sprega intuicije i metode jer bez metode i sama intuicija postaje na neki način beskorisna. Metoda fokusira intuiciju: daje joj sadržaj.

"Pod metodom razumem izvesna i laka pravila čije tačno primenjivanje može svakom pomoći da *nikad lažno umesto istinitog ne pretpostavi*, i da, ne trošeći uludo napore duha svoga, već postupno, uvek razvijajući nauku, *postigne istinsko saznanje svega što je sposoban da sazna*."³ Do zablude, stavljanja lažnog na mesto istinitog, a samim tim i do ne-postizanja svega što se može saznati dolazi, odnosno za svoj uzrok ima uočavanje pogrešnog puta ili neuočavanje puta uopšte koji bi nas do tog saznanja odveo. Sama metoda sastoji se od pravila čijom se ispravnom primenom na intuiciju i dedukciju dolazi do saznanja. Pogrešna primena pravila metode vodi u zabludu, nezavisno od same formalne valjanosti, izvesnosti, intuicije i dedukcije.

Metoda, dakle, zauzima centralno mesto u saznanju stvari i u Dekartovom sistemu uopšte. Međutim, koja je to nauka na koju Dekart primenjuje svoju metodu, koju on nauku izlaže predstavljajući svoju metodu? Odgovor je : univerzalnu matematiku (*mathesim universale*). "Ova disciplina treba da sadrži prve rudimente ljudskog uma i da

¹ Dekart, *Praktična i jasna pravila*, Pravilo III

² Dekart, *Praktična i jasna pravila*, Pravilo III

³ Dekart, *Praktična i jasna pravila*, Pravilo IV, u originalu ne stoji kurziv

proširi svoju delatnost na izbijanje istina iz svih i svakog predmeta; i, slobodno govoreći, ona je bolja od svih ljudskih prenošenih saznanja, pošto je izvor svih drugih."⁴

Sušтина Dekartove metode jeste u tome da se složeni stavovi redukuju na prostije, do najprostijih, i da se zatim neposrednim intuitivnim sagledavanjem najprostijih stavova dođe do saznanja svih ostalih. "Da bi se najprostije stvari razlikovale od složenih i da bi se redom ispitivale, treba u svakom redu stvari, u kojem smo jedne istine iz drugih neposredno dedukovali, osmotriti ono što je najprostije, i na koji je način od njega sve ostalo više ili manje, ili podjednako udaljeno."⁵ Ovim pravilom se uspostavlja kriterijum na osnovu kog se ono najprostije i najočiglednije, a to je nivo intuicije, razlikuje od sveg drugog. Ovo previlo je po Dekartovom mišljenju praktično najkorisnije jer se njegovom primenom sve stvari mogu razvrstati u izvesne redove, tako da se stvari jednog reda mogu saznati putem nekog drugog reda, jedan red može biti izražen preko drugog, može se svesti na drugi. U tom smislu Dekart razlikuje apsolutne (*absolutum*) od relativnih (*respectivum*) stvari.

"Apsolutno zovem sve ono što sadrži čistu i prostu prirodu o kojoj se i postavlja pitanje: kao što je sve ono što se smatra nezavisno, uzrok, prosto, opšte, jedno, jednako, slično, pravo i sl; i zovem ga pre svega najprostijim i najlakšim da bismo se njime koristili u našem rešavanju pitanja."⁶ Apsolutno je, dakle, ono što je samom sebi dovoljno, bezodnosno i neposredno, kao i intuicija. "Relativno je, naprotiv, ono što ima istu prirodu ili njen delić, po kome se može odnositi na apsolutno i po čemu se iz njega izvesnim redom može dedukovati; ali povrh toga sadrži u svom pojmu nešto drugo što zovem odnosima; tako sve ono što se zove zavisno, efekat, složeno, posebno, mnoštvo, nejednako, neslično, koso, itd."⁷ Odnos apsolutnog i relativnog jeste odnos prostog i složenog, odnos intuicije i logike; složeno, relativno redukuje se na prosto, apsolutno. Apsolutno i prosto konstituišu relativno i složeno- intuicija izgrađuje dedukciju. Što neka stvar ima više relacija time je ona više udaljena od apsolutnog, relativnija je. Saznanje svih relacija, to znaši njihovo međusobno razlikovnje i njihovu međusobnu povezanost i prirodni red pada ujedno sa saznanjem onoga što je najapsolutnije (*maxime absolutum*) polazeći pritom od onog što je poslednje (*ultimo*). Redukovanje relativnog na apsolutno podrazumeva se pritom pređu, upoznavaju, svi međustepeni. Svaki naredni korak u nepredovanju od relativnog ka apsolutnom apsolutniji je od svog prethodnika, tj. Manje je relativan. Dolazak do apsolutnog podrazumeva upoznavanje svih relacija, to implicira poznavanje svih relata koji neku stvar konstituišu. Relati su upravo ono apsolutno. "A tajna svekolike ove metode je da se u svemu brižljivo zapaža ono što je najapsolutnije."⁸ Na nivou apsolutnog nalazi se proste prirode (*naturas simplices*): one su predmet intuicije, premet čistog razuma. Proste prirode su ono što je u svakoj seriji najprostije (*maximes simplex*), a sve ostalo iz njih se dedukuje, bilo neposredno bilo posredno (putem dva ili više različitih ali međusobno povezanih zaključaka); od broja tih zaključaka zavisi i udaljenost krajnjeg zaključka od najprostijeg stava. Upravo na ovome

⁴ Dekart, *Praktična i jasna pravila*, Pravilo IV

⁵ Dekart, *Praktična i jasna pravila*, Pravilo VI

⁶ Dekart, *Praktična i jasna pravila*, Pravilo VI

⁷ Dekart, *Praktična i jasna pravila*, Pravilo VI

⁸ Dekart, *Praktična i jasna pravila*, Pravilo VI

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com